

A KÍSÉRŐ TANÁR BESZÁMOLÓJA, DÁNIA – AARHUS, 2017.NOVEMBER 5-12.

Jágerné Majoros Éva

A kísérőtanár feladata külföldi részképzésre kiutazó tanulók nyelvi hiányosságainak áthidalása, a kezdeti tájékozódás megkönnyítése térben és az idegen kultúra különböző területein. Ilyenek például a helyi szokások, udvariasság, étkezések, ételek, üzletek és nyitva tartásuk, árak, közlekedés, munkahelyi protokoll és etikett, árak, stb. Egy idősebb, tapasztaltabb tanár bizonyos helyzetekben a fiatal felnőtt tanulóknál kompetensebb helyzetben van: tájékozottabban tud döntést hozni és határozottan, felelős vezetőként fellépni, valamint több élettapasztalattal is rendelkezik. Már meglévő személyes kapcsolatain keresztül könnyebben intézkedik, a helyi kapcsolatrendszereket könnyebben átlátja.

Szaknyelvi angolt tanítók egészségügyi szakképzésben, ezért nyelvi tudásom mellett igyekszem szakmai tudásomat is gyarapítani. A dániai egészségügyi ellátó rendszer, valamint a gyermekgondozás-nevelés egyes területein látottak saját szakmai fejlődésemben is segítettek.

Az előzetes nyelvi felkészítést is én végeztem, és folyamatosan kapcsolatban voltam a tanulókkal a felkészülés során, illetve az indulás előtt. Számtalan különböző kérdésre kellett válaszolnom, illetve problémát megoldanom. Például: milyen az időjárás és ezzel összefüggésben milyen öltözéket célszerű csomagolni, milyen munkaruházat szükséges és ezt ki biztosítja, szükséges alkalmassági vizsgálat(ok), mi viheto fel a gépre kézipoggyászban, hogyan kell a beszállókártyát megszerezni, stb.

A külföldi partnerrel is én tartottam a kapcsolatot és egyeztettem a munkahelyekkel és szállással kapcsolatban.

A megélhetési költség átvételét és szétosztását, kezdeti helyi valutaváltást is én intéztem.

November 5-én, vasárnap késő este érkeztünk Koppenhágába. A repülőtérrel a vasútállomásra mentünk, és felszálltunk egy Aarhusba tartó szerelvényre. Hajnali fél 3 körül érkeztünk az észak-dániai városba, majd rövid séta után a diákszállóra.

XI. 6. A hétfői nap délelőtti pihenéssel és a környék felderítésével töltöttük. Elvittem a tanulókat valutát váltani, megvásároltuk a helyibusz-bérleteket, útba ejtettünk egy élelmiszerboltot és rövid sétát tettünk a tengerparton is. Délután megismertettem a tanulókat Jannel, a dán kapcsolattartóval, akitől megkapták a gyakorlatra és a gyakorlólhelyekre vonatkozó legfontosabb információkat.

XI. 7. A keddi napon először az ápolókat kísértem el a gyakorlólhelyükre, a tranbjergi idősellátó-központba. Leendő mentoruk megmutatta nekik az idősök otthonát és beszélt az ott folyó munkáról, a gondozottakról és a lányok munkájáról az elkövetkező négy hétben. Visszafelé önállóan kellett busszal visszatérniük a szállásra.

Nórit, a kisgyermekgondozó tanulót is elkísértem gyakorlólhelyére, ahol megismerkedett mentorával, a gyerekekkel és az egész intézménnyel. Ő is egyedül tette meg a munkából hazafelé vezető utat.

Ez után partnerintézményünkbe, a SOSU-ba mentem, ahol Jannel elkészítettük a szükséges dokumentumokat és megbeszélést folytattunk az iskoláink közötti együttműködés lehetőségeiről, jövőjéről.

Délután Margit királynő nyári palotájához és az azt körülvevő parkba mentünk el a lányokkal. Rövid sétát tettünk a szabadon élő szarvasoknak és őzeknek otthont adó parkban. Óvatosan, mivel felhívták figyelmünket arra, hogy már megkezdődött a párzási időszak, így a hímek esetenként agresszívek lehetnek. Kihagyhatatlan program volt a tengerpartnak a parkhoz közel eső szakaszán tett séta is.

XI. 8. Szerdán Nórival mentem az óvodába. Nagyon kíváncsi voltam az ott folyó munkára. Feladatom részben az volt, hogy megismerjem a gyakorlóléhelyet és a tanuló feladatkörét. Azt is meg kellett figyelnem, hogyan végzi feladatait Nóri. Ez utóbbi kérdésben csak elismeréssel tudok nyilatkozni: nagyon figyelmes, segítőkész, jól felismeri és segíti a gyermekek szükségleteit és jól kommunikál.

Mindemellett pedagógusként nagyon érdekelt a dán óvodában - az intézményes gyermeknevelés-oktatás első lépcsőfokán- folyó nevelő-oktató tevékenység. Megfigyeléseimből természetesen saját pedagógusi tevékenységem számára is vontam le hasznos következtetéseket és fogalmaztam meg tanulságokat.

A következő megfigyeléseket tettem:

Sokkal nagyobb fokú a gyermekek szabadsága, így több lehetőségük van önállóságuk fejlesztésére, saját feladataikban felelősségük megélésére és kreativitásuk kibontakoztatására. Kevesebb a szabály, de azokat mindenki betartja, és egymást is figyelmeztetik erre esetenként. Nem szigorúan kettes oszlopban vonulnak, bár nagyjából erre törekednek. Lehet futkosni a biztonságosan berendezett csoportszobában. Akár a széles ablakpárkányra is felmászhatnak, mivel az a matrac felett helyezkedik el. Öltözködéskor le szabad ülni a földre, a kinti „játszós” overál természetes, hogy poros, sáros. Vegyes csoportokban dolgoznak-játszanak, ami azért nagyon hasznos, mert a kisebbek sokat tanulhatnak a nagyobbaktól, a nagyobbak pedig segítik a kisebbeket, ezzel szociális készségeik is fejlődnek.

A kívánatos magatartásformák elsajátítása sok esetben példamutatással, utánzással történik. Így tettek rendet percek alatt a hatalmas tornateremben: az egyik pedagógus kinyitotta a tornaszerek helyéül szolgáló beépített szekrényt, mások megfogtak néhány hullahopp karikát, vagy a terem túlsó végéből jól irányzott rúgással elindítottak egy-egy labdát, amit mások –pedagógusok és gyerekek is- továbbítottak a kellő irányba. A rendrakás így a játék részévé is vált. Percek alatt, kiabálás nélkül kiürült a tornaterem: öltözni kezdtek a folyosón a gyerekek és helyükre kerültek a tornaszerek is.

Megfigyeltem egyébként, hogy itt egyáltalán nem kiabálnak a pedagógusok: közelről érintéssel, szemkontaktussal, természetes hangerővel kommunikálnak és példát mutatnak. Mivel kevesebb rendszabály van, azok könnyebben felismerhetők és kevesebb összeszedettséggel is követhetők.

Reggel 9 óra körül kellett megérkeznünk. A gyerekeket éppen a tágas matracra hívták, ahol kényelmesen elhelyezkedtek, majd a gyümölcsökről kezdtek beszélgetni. Kézbe is foghatták, majd elfogyasztották az előkészített és szükség szerint feldarabolt gyümölcsöket. Ez egyben a „tízóraijuk” is volt. Meg kell jegyezni, hogy külön hangsúlyt fektetnek az egészséges étkezésre.

A délelőtti foglalkozás a szomszédos iskola hatalmas tornatermében zajlott. Az igazat megvallva először meglepődtem, hogy a torna foglalkozás teljes egészében szabad mozgásból állt. Az önfeledten szaladgáló és játszó gyerekeket látva azonban megfigyelhettem, ahogy a gyermekek együttműködési készsége és mozgáskultúrája is fejlődik, valamint mozgásigényüket is szabadon, maradéktalanul kielégíthetik.

Az ebéd a csoportszobában felállított asztaloknál zajlott. Minden gyermek kezet mosott, önállóan vette ki saját ételes dobozát a hűtőszekrényből és vitte az asztalhoz, ahol ráérősen, beszélgetve ettek, majd rendet raktak maguk után.

Ebéd után a kisebb gyerekek egy belső helyiségben elhelyezett matracokra heveredhettek délutáni pihenőre. Az, hogy ki igényli még az alvást és ki megy játszani ebéd után, nagyrészt a szülőkkal való megegyezésen alapul. A nagyobbak a szemerkélő eső dacára az udvarra mentek és önfeledt játékba kezdtek. Néhányan apró vödörökkel az esővizet öntögették és homokoztak. Az óvoda bemutatásakor hallottuk, hogy ez az intézmény különösen nagy hangsúlyt fektet a testmozgásra, különösen a szabad levegőn tartózkodásra. Azt azonban nem gondoltuk volna, hogy ebben ilyen messzire mennek. Valószínűleg edzettebb gyerekek nőnek

majd így fel. A szomszédos bölcsődében is láttuk, hogy esőtől védve, de a szabad levegőn alszanak a babakocsikban a kicsik.

Miközben a gyerekek aludtak illetve az udvaron játszottak, a pedagógusok két felügyelő kivételével egy közösségi helyiségben beszélgetve, teázás-kávézás és sütizés közben tarthattak pihenőt. Úgy gondolom, hogy a kikapcsolódás és a közösségépítés fontos szerepet játszhat a pedagógusok lelki egészségének megőrzésében. Jó lenne ezt nálunk is megvalósítani, már ha nem lenne minden nagyszünetben annyi teendőnk illetve értekezletünk...

Az eső miatt sajnos hamarabb lett vége a kinti játéknak. Odabent a gyerekek levették overáljaikat és gumicsizmájukat, a vizes hajú gyerekek törölközőkkel szárogatták meg hajukat illetve szárazra cserélték a vizes ruhadarabokat. Egy rövid Micimackó-epizódot néztek meg a szőnyegekre letelepedve-heveredve.

Délután a Mosegaard Múzeum és az azt körülvevő lenyűgöző táj megtekintése volt a program.

XI. 9. A csütörtök délelőttöt az idősek otthonában töltöttem Bellával és Dominikával. Mivel reggelente a gondozottakat nem ébresztik, és a lányok gondjaira bízottak kicsit később ébredtek, lehetőség nyílt egy hosszabb beszélgetésre a lányok mentorával, melynek során néhányszor segítenem kellett a nyelvi problémák áthidalásában. Örömmel vettem azonban része, hogy a tanulók egyre bátrabban és ügyesebben kommunikálnak angol nyelven.

Megismerkedtünk az ott élők élet- valamint a dolgozók munkakörülményeivel, és újabb tanulságos ismereteket szereztünk a dán idősellátó rendszerről. Egy szociális gondozó 5-7 idős ember ellátását végzi: alapápolási és gondozási feladatokat. E mellett több ideje marad az ellátottak lelkiállapotára és pillanatnyi szükségleteire figyelni. Például az étkezőben üldögélő Ingrid néni ma szomorúnak tűnik: felteszi neki kedvenc lemezét, még „táncol” is vele kicsit. Nagyon sok foglalkozást illetve rendezvényt: pikniket, kirándulást, ünnepséget is szerveznek, lehetőség szerint önkéntesek illetve a hozzátartozók bevonásával.

Az ápoltak személyi szabadságának, önállóságának tiszteletére is nagy hangsúlyt fordítanak: Harry bácsit például hosszasan beszélt rá a gondozó arra, hogy vegyen fel trikót is, hiszen kicsit köhög. Vagy: vegye be a gyógyszerét, habár az keserű, és elfogyott az utána elszopogatható cukorka. Ez utóbbi esetben a bizalom is fontos szerepet játszott: mivel Harry bácsi nem itta meg az egész adagot, a gondozó odavitte a reggeliző asztalhoz, és kérte, hogy a reggelivel együtt majd fogyassza el. Az önállóságra visszatérve: alapelv, hogy mindent, amit csak tudnak, önállóan végezzenek a gondozottak: mosdás, fésülködés, fogmosás, dezodorhasználat, öltözködés, vagy legalábbis az abban való közreműködés. Mindez így sokkal több időt vesz igénybe, az idősek emberi méltósága megmarad, sokkal jobban törekszenek az állapotukhoz képest normális, teljes emberi életet élni.

Még egy gondolat az önrendelkezésről: a lakók –itt így hívják őket- részletes személyes dokumentációja mellett ott kell lennie feltűnő helyen egy aláírt dokumentumnak, amennyiben valamelyikük nem szeretné, hogy szükség esetén újraélesszék. Önálló döntéseiket mindaddig figyelembe veszik, amíg azt elmeállapotuk lehetővé teszi. Ez után a család engedélyét kell, hogy kérjék az őket érintő fontosabb dolgokban: ellátás, gyógykezelés, stb.

Kutyát, macskát, nyulat, papagájt is láttunk: a lakók magukkal hozhatják házi kedvenceiket, ez nagyban javítja közérzetüket. Bútorokat, személyes tárgyaikat magukkal kell hozniuk a beköltözéskor: üres apartmanokba költöznek, melyek nappali szobából, hálóból és fürdőszobából állnak. Az idősothton közös lakberendezési tárgyai is nagyrészt a beköltöző lakóktól, illetve hagyatékából származnak. Az akadálymentesítés, a megfelelő segédeszközök: járókeret, fürdetőszék, betegemelő, stb. A lakók a lakhatást

illetve az ellátást nyugdíjuktól fedezik, amennyiben ez nem elegendő, a helyi önkormányzat segítséget nyújt. Vannak, akiket hetente néhány alkalommal bevisz a támogató szolgálat gépkocsija a városba dolgozni.

A gondozók munkakörülményeiről szeretném megjegyezni, hogy már képzésük során nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy megtanulják, hogyan vigyázzanak egészségükre és testi épségükre. Jól begyakorolt célszerű mozdulatokkal húzzák fel például a kompressziós harisnyát: a tenyerüket használják inkább, mint az ujjukat. Ügyelnek arra, hogyan mozognak, hogy ne hajoljanak, ne terheljék a hátukat-nyakukat; emelniük pedig egyenesen tilos: ez munkaszerződésük részét képezi. Az dán állam sok évvel ezelőtt felismerte, hogy hosszú távon kisebb befektetést jelent betegemelő berendezésekbe beruházni, mint a megsérült, megbetegedett, lerokkant személyzet gyógyítását illetve rokkantnyugdíját fizetni. A lakókat ellátó személyzethez több ápoló, konyhai alkalmazott, segítő, pszichológus is tartozik, szükség esetén orvos is rendelkezésre áll. A lakók egyébként beköltözésük után is a megszokott házi orvosukhoz tartoznak.

A felébredés utáni teendők után egy mozgássérült hölgyet kellett a lányoknak a közeli iskolába kíséreniük fogászati szakrendelésre. Ez után kiváltottuk a szükséges gyógyszert és visszakísértük az idős hölgyet az intézetbe.

Nagyon érdekes volt az a szakmai megbeszélés, amin az otthonban dolgozó gondozókkal és az ápolónővel együtt vettünk részt. A téma a gondozottak aktuális egészségi és pszichés állapota volt. Szó esett egy 99 éves néni felfekvéses sebeiről –ezekről fényképeket is mutatott az ápoló- és arról, hogyan lehet az ilyen esetet a jövőben elkerülni, habár a lehetséges teendőkkel sajnos korlátozni kell majd az idős hölgy önrendelkezését: saját érdekében óránként át kell fordítani a másik oldalára és étkezésére, folyadékfogyasztására is fokozottan oda kell figyelni.

Egy másik gondozotton a személyzet meglátása szerint a Parkinson-kór jelei kezdenek mutatkozni. A hölgy és hozzátartozó azonban sajnálatos módon vonakodnak az ezt tisztázó orvosi vizsgálatokat elvégeztetni. (Dániában az idősothton lakóinak első ellátását továbbra is saját házi orvosuk látja el és a gyógyszeresét és a szakorvosi beutalókat is ő rendeli el.)

Délután megmutattam a tanulóknak az angol nyelvű könyveket áruló antikváriumot és a skanzenet.

XI.10. A pénteki napon a délelőttöt a SOSU-ban töltöttem: angolórákon vettem részt. Külön örültem annak, hogy ezúttal nem felnőttek, hanem 16-17 éves, első éves tanulók óráit láthattam.

Dániában az iskolások 16 éves korukban tesznek egy, a magyar érettségéhez hasonló átfogó vizsgát. Ez után jelentkezhetnek különböző szakmai képzésekre, vagy készülhetnek felsőoktatási tanulmányaikra. Partneriskolánk, a SOSU két fő irányban képez szakembereket: az itt végzett tanulók az idősgondozás, vagy a kisgyermeknevelés területén szereznek szakképesítést. A képzés két vagy három évig tart. A legelső félévben a tanulók általános képzést kapnak, ez után kell csak eldönteniük, melyik irányban szeretnék tanulmányaikat folytatni. Az első félév során tájékoztatják a tanulókat és segítséget nyújtanak a még nagyon fiatal embereknek a választásban.

A tanulók jobb megismerését és a tanár-diák kapcsolat elmélyítését szolgálja, hogy egy-egy tanár csak két vagy három csoportot tanít, több tantárgyra. Mia kolleganóm dán és angol nyelv és irodalmat, valamint mozgáskultúrát tanít ennek a csoportnak. Óráin tanúja lehettem annak, hogy minden tanulót jól ismer és személyiségük fejlesztésére is nagy gondot fordít. A mi 16 éveseinkhez hasonlóan itt is előfordultak magatartási problémák: például hangoskodás, csúnya beszéd, nem megfelelő testhelyzet. Ilyenkor a tanárnő először szemkontaktussal jelzett, majd odament az adott tanulóhoz és csendben elbeszélgetett vele.

Napjaink kiemelt fontosságú kérdése a mobiltelefonoknak a tanítást segítő, de sokkal inkább figyelemelvonó hatása. Az általam megfigyelt csoportban a tanulóknak a tanár felkínálja a mobiltartó dobozt, melyet a tanári asztal mellett helyez el. A tanulók túlnyomó többsége az óra megkezdése előtt oda helyezte a telefonját. A

kollégák ezt úgy érték el, hogy az iskola megkezdésekor a legelső órától következetesen kérték a tanulókat, hogy oda helyezték készülékeiket. A kezdetben még a szokottnál jóval kisebb ellenállást tanúsító tizenévesek így szépen kialakítják ezt a szokást.

Az ugyanabban a csoportban különböző tantárgyakat –szakmai tárgyakat, anyanyelvet, mozgáskultúrát és idegen nyelvet- tanító tanárok szorosan együttműködnek. Teamekben dolgoznak, közös az irodájuk és mind szakmai, mind a tanulókat érintő pedagógiai kérdésekben segítik és kiegészítik egymás munkáját.

A kényelmesebb időbeosztást és az elmélyült munkát szolgálja, hogy nem órák, hanem blokkok keretében dolgoznak. Angol órákra heti kétszer találkoznak, két és fél órára, ami közben egy hosszabb szünetet tartanak. A szünet időpontja rugalmas, figyelembe veszi az anyagrészek határait, valamint a tanulók aktuális teljesítőképességét.

A munka nagy része csoportokban folyt. Egy, már ismert és otthon előre olvasott kisregény utolsó részét dolgozták fel: szövegértési és szókincsbővítő feladatokat oldottak meg négy fős csoportokban. Számomra nagyon érdekes volt, mennyire motiváltak voltak a tanulók: a csoport minden tagja aktívan részt vett a munkában.

A szünet után ellenőrizték a megoldásokat, majd körbe ülve egy-egy szabadon választott szavak jelentését magyarázták el, illetve kérdezték meg egymástól. A tanárnő mindenkit megdicsért, a kisebb hibákat nem javította ki.

A blokk következő részét szervezési feladatnak szentelték: a tanulóknak az volt a feladata, hogy alakítsanak új csoportokat. Mivel már több, mint két hónapja együtt van a csoport, jól megismerték egymást, ezért ezen túl ne az ismerősökkel, hanem olyan társaikkal dolgozzanak együtt, akik segítik őket a tanulásban, akikkel jól tudnak majd együtt dolgozni. Öröm volt nézni, mennyire komolyan vették a feladatot és nem időhúzásra használták az alkalmat. Közben a termet is átrendezték: a padokat összeforgatták és körben helyezték el a csoportok munkahelyeit.

Az óra utolsó részében rövid összefoglalót kellett írni a kisregényről. Érdekes és tanulságos volt számomra, hogy a tanárnő nem határozta meg, mennyit kell írniuk, hanem azt mondta: mindenki annyit, amennyit tud. Laptopjukon dolgoztak, egyénileg. Néhányan fel is olvasták munkáikat.

Az empatikus készség fejlesztésére nagy hangsúlyt fektetnek a szociális és egészségügyi képzéseken. Ennek egyedi megnyilvánulása a mentális betegségek, főként a skizofrénia közelebbi bemutatását szolgáló különálló konténerépület, az OTORVACI. A belépőt görbe tükrök fogadják: zavarba ejtő, hogy ugyanarról a helyről különböző irányokba tekintve más-más szemszögből látja magát a szemlélő.

Délután a Télapó érkezését ünnepelték a városban színpompás és zenés felvonulás keretében.

Hazaindulásom előtt az ajándékvásárláson kívül a tavasszal Aarhusba látogató kollégák szálláshelyének keresése céljából kerestem fel néhány olcsóbb szállodát.

November 11-én szombaton Koppenhágába utaztam. Hazautazás előtt ellátogattam a történelmi Kronborg kastélyba és a közeli svéd kisvárosba, Malmöbe is. A látnivalókra levélben hívtam fel a tanulók figyelmét.